

 YouTube Selin Hoca

selinhoca

MİTOZ BÖLÜNME

MİTOZ BÖLÜNME

HÜCRELER NEDEN BÖLÜNÜR?

✓ Hücreler hayatsal faaliyetlerini daha kolay gerçekleştirebilmek için mikroskobik boyutlarda olmalıdırlar. Bu nedenle **yüzey/hacim ve çekirdek/sitoplazma oranları** bozulduğunda hücre bölünmesi yapma zamanlarının geldiğini anlarlar. Bir dizi sinyal iletim mekanizması ile de bölünmeyi başlatırlar.

Amip Bölünme Deneyi

✓ **Bölünme olgunluğuna ulaşmış amip** bölünür.

MİTOZ BÖLÜNME

✓ Bölünme olgunluğuna ulaşmamış amibin sitoplazmasının bir kısmı kesilirse çekirdeksiz kalan kesilmiş sitoplazma ölür. Çekirdeđin olduğu sitoplazma bölünmez ve hayatta kalır.

✓ Bölünme olgunluğuna erişmiş bir amibin sitoplazmasının bir kısmı kesilirse sitoplazma kesilmesi yüzey/ hacim oranını normale döndürse de sinyal iletimi çoktan başladığından çekirdekli sitoplazma bölünür. Çekirdeksiz olan ölür.

MİTOZ BÖLÜNME

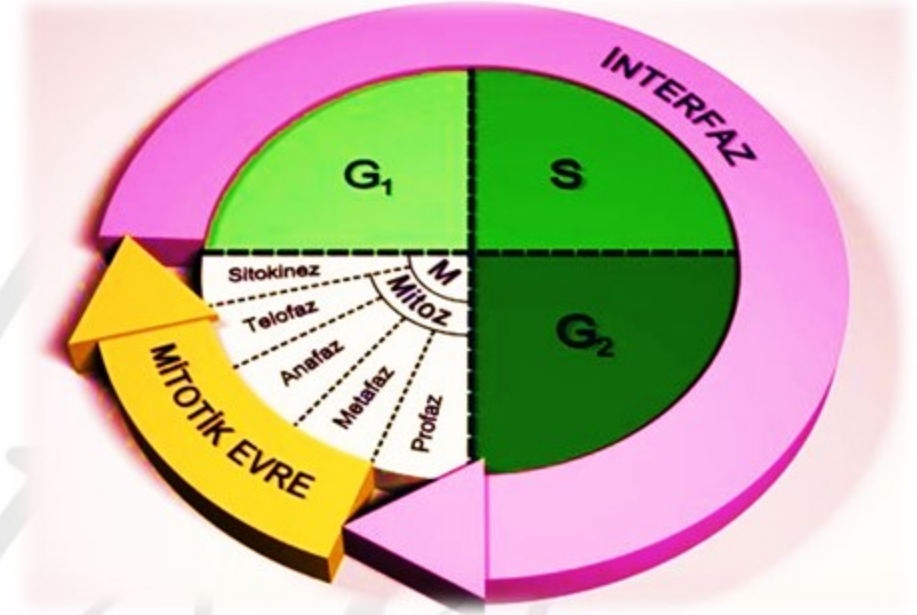
HÜCRE DÖNGÜSÜ

Bir hücrenin bölünmesi ile oluşan yeni hücrelerde bir sonraki bölünme tamamlanıncaya kadar geçen süreye **hücre döngüsü** denir.

Hücre döngüsü temel olarak iki evrede gerçekleşir.

1) İnterfaz

2) Mitotik Evre

MİTOZ BÖLÜNME

1) İnterfaz:

- ✓ Hücrenin normal hayatsal faaliyetlerini gerçekleştirdiği ve bölünmeye hazırlandığı evredir.
- ✓ G_1 , S ve G_2 olmak üzere üç ana evreden oluşur.

G_1 Evresi: Bir önceki bölünme sonucunda yeni oluşmuş hücrenin büyüyerek normal hayatsal faaliyetlerini gerçekleştirdiği evredir. ATP, RNA, protein, enzim ve organel sentezi yoğun bir şekilde gerçekleşir.

S Evresi: Hücre bölünme olgunluğuna eriştiğinde sinyal molekülleri sayesinde bölünme emri gelir. Bunun sonucunda hücrede replikasyon yapılır.

G_2 Evresi: Replikasyon kontrol edilir. ATP, RNA, protein, enzim ve organel sentezi devam eder.

- ✓ Sentrozomu eşlenmesi bu evrede gerçekleşir.
- ✓ **Embriyonik hücrelerde** G_1 ve G_2 evresi görülmez.
- ✓ **Sinir, kas ve göz retinası gibi aşırı özelleşmiş hücrelerde** hücre bölünmesi görülmez.

Bu hücreler G_0 denilen durgunluk evresinde dururlar.

MİTOZ BÖLÜNME

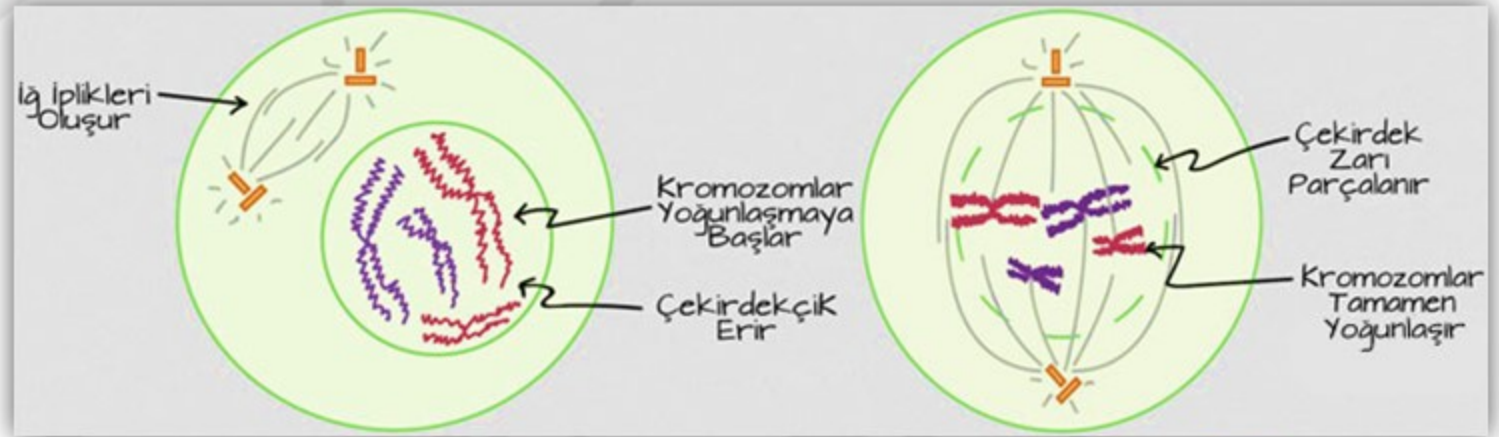
2) Mitotik Evre:

Hücrenin bölüdüğü evredir. **Karyokinez (Çekirdek Bölünmesi)** ve **Sitokinez (Sitoplazma Bölünmesi)** olmak üzere iki aşamada gerçekleşir.

a) Karyokinez (Çekirdek Bölünmesi):

1) Profaz: Mitotik evrenin ilk ve en uzun süren aşamasıdır.

- ✓ Kromozomlar belirginleşir.
- ✓ Sentrozomlar aralarında iğ iplikleri oluşturarak zıt kutuplara doğru hareket eder.
- ✓ Çekirdek zarı ve organeller erimeye başlar.
- ✓ Evrenin sonuna doğru kromozomlar iğ ipliklerine tutunur.

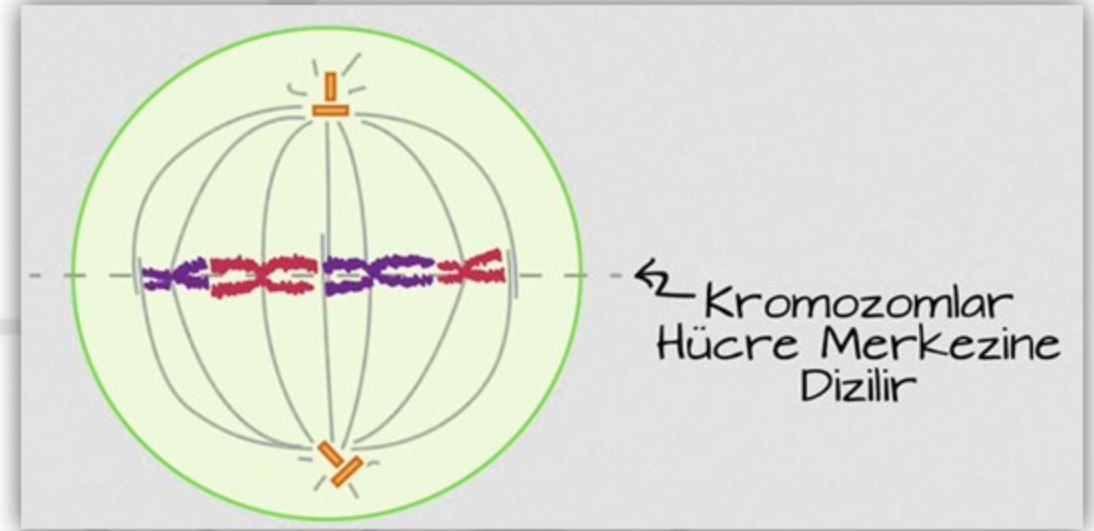
MİTOZ BÖLÜNME

2) Metafaz:

Kromozomların en belirgin görüldüğü mitotik evredir.

✓ Kromozomlar hücre merkezinde yan yana dizilirler.

✓ Bu evre kromozomların en belirgin olduğu evre olduğundan genetik hastalık tanımlaması yapılırken bu evre kullanılır.

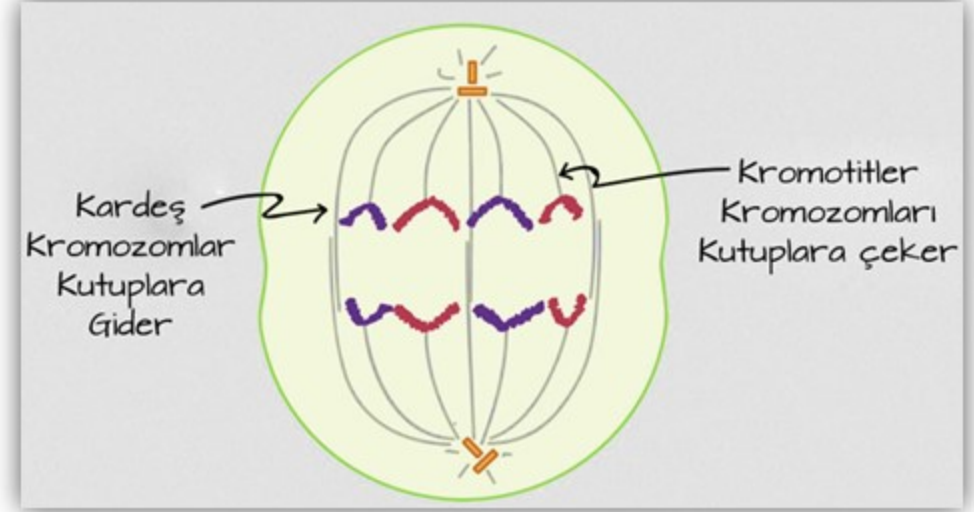

MİTOZ BÖLÜNME

3) Anafaz:

Kardeş kromatitlerin ayrıldığı (sentromer ayrılması) evredir.

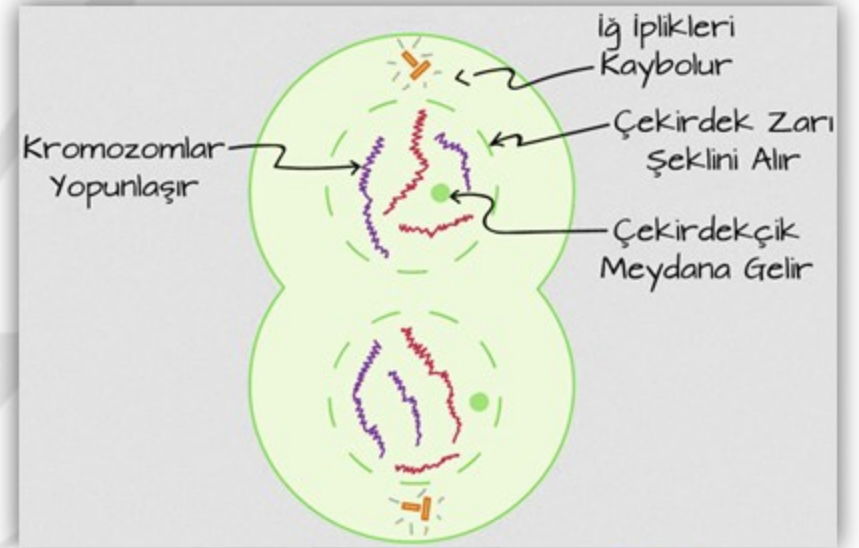
- ✓ Kromozomlar merkezde dizildikten sonra sentromerler iğ ipliklerini çekiştirir ve kardeş kromatitler sentromerlerinden ayrılarak kutuplara doğru çekilmeye başlar.
- ✓ Kromatitlerin her biri yeni hücrelerin kromozomu olacağından bu evde kromozom sayısı iki katına çıkar.

4) Telofaz:

Profazın tersi olan evredir.

- ✓ Kromatin iplikler oluşur.
- ✓ İğ iplikleri kaybolur.
- ✓ Çekirdek zarı ve organeller oluşmaya başlar.

MİTOZ BÖLÜNME

b) Sitokinez (Sitoplazma Bölünmesi):

- ✓ Sitoplazma bölünmesidir.
  - ✓ Tamamlandığında iki yeni hücre oluşmuş olur.
  - ✓ Bitki ve hayvan hücrelerinde farklı şekilde gerçekleşir.
  - ✓ Hayvan hücrelerinde sitokinez **boğumlanma** ile olur.
- Boğumlanmayı **mikrofilament** gerçekleştirir.

✓ Bitki hücrelerinde sitokinez, **orta lamel** (hücre plağı = **fragmoplast**) ile olur.

Hücre plağı, **golgi organeli** tarafından gerçekleştirilir.

Daha sonra, orta plak etrafında hücre çeperi oluşturulur.

